

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 192/2015-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Ivanom Syrovým, Advokátska kancelária Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 Co 132/2013 z 23. júna 2014 a takto

rozhodol:

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na ochranu vlastníctva zaručené čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces

zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 Co 132/2013 z 23. júna 2014 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 Co 132/2013 z 23. júna 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 456,78 € (slovom štyristopäťdesiatšesť eur a sedemdesiatosem centov), ktorú je im Krajský súd v Trnave povinný vyplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. Ivana Syrového, Advokátska kancelária Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 192/2015-12 z 29. apríla 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 Co 132/2013 z 23. júna 2014.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na dobrovoľnej dražbe uskutočnenej 10. augusta 2005 [REDAKOVANÉ] (ďalej len „dražiteľ“), došlo k vydraženiu

a predaju bytu sťažovateľov v dôsledku realizácie zákonného záložného práva podľa § 15 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) zriadeného v prospech ostatných vlastníkov bytov v bytovom dome pre úhradu dlhu sťažovateľov v súvislosti s neplatením povinných platieb spojených s užívaním predmetného bytu, pričom novým vlastníkom dotknutého bytu sa stal jeho vydražiteľ. Podľa sťažovateľov bola uvedená dobrovoľná dražba nezákonná z dôvodu, že ešte pred jej konaním uhradili časť svojho dlhu v sume 56 440 Sk (z celkovej sumy dlhu 91 836 Sk, pozn.), pričom iba táto časť dlhu mala podľa nich byť zabezpečená zákonným záložným právom v prospech ostatných vlastníkov bytov v bytovom dome a zvyšná časť dlhu sa mala týkať bytového družstva. Sťažovatelia sa preto žalobou podanou 27. septembra 2005 Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd 1“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 144/05 domáhali proti vydražiteľovi určenia svojho vlastníckeho práva k vydraženému bytu. Okresný súd 1 uznesením z 10. januára 2006 sťažovateľov vyzval, aby upravili svoj žalobný návrh, a to v časti týkajúcej sa presnej identifikácie nehnuteľnosti o určenie vlastníckeho práva, ku ktorej sa domáhali (uvedenie presnej adresy bytového domu, uvedenie parcelného čísla parcely, na ktorej bol bytový dom postavený, uvedenie čísla dotknutého bytu a pod.). Sťažovatelia „... v podaní z 18. 01. 2006 odstránili vytknuté formálne nedostatky žaloby a požiadali o zmenu žalobného petitu na určenie neplatnosti dražby. Tým považovali návrh za perfektný...“, pričom táto zmenená žaloba už smerovala nielen proti vydražiteľovi, ale aj proti dražiteľovi a dotknutému bytovému družstvu a ďalšej fyzickej osobe [REDAKOVANÉ], ktorému vydražiteľ medzičasom dotknutý vydražený byt previedol do vlastníctva.

3. Z dôvodu miestnej nepríslušnosti vzhľadom na bydlisko a sídlo žalovaných po vzniku Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) 1. januára 2008 bola predmetná vec postúpená okresným súdom 1 na ďalšie konanie a rozhodnutie okresnému súdu, ktorý vo veci konal pod sp. zn. 4 C 8/08.

4. Čiastočným rozsudkom (keďže nebolo rozhodnuté ešte o sťažovateľmi uplatnenej nemajetkovej ujme a o trovách konania, pozn.) sp. zn. 4 C 8/08 z 5. októbra 2012 okresný

súd žalobu sťažovateľov v časti, ktorou sa domáhali určenia neplatnosti dobrovoľnej dražby, zamietol z dôvodu, že žalobu v tejto časti považoval za podanú až 18. januára 2006, a teda oneskorene, t. j. až po trojmesačnej lehote od udelenia príklepu podľa § 21 ods. 2 druhej vety zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“), podľa ktorej *„Právo domáhať sa určenia neplatnosti dražby zaniká, ak sa neuplatní do troch mesiacov odo dňa príklepu okrem prípadu, ak dôvody neplatnosti dražby súvisia so spáchaním trestného činu a zároveň ide o dražbu domu alebo bytu, v ktorom má predchádzajúci vlastník predmetu dražby v čase príklepu hlásený trvalý pobyt podľa osobitného predpisu, v tomto prípade je možné domáhať sa neplatnosti dražby aj po uplynutí tejto lehoty.“*. V nadväznosti na uvedený výrok okresný súd zamietol žalobu sťažovateľov aj v časti, ktorou sa domáhali vyslovenia neplatnosti zmlúv o prevode vydraženého bytu, ako aj v časti o určenie, že sťažovatelia sú bezpodielovými spoluvlastníkmi tohto vydraženého bytu.

5. V sťažnosti podanej ústavnému súdu sťažovatelia poukazujú na *„... judikát publikovaný v ZSP 3/2009...“*, v zmysle ktorého *„Ak k odstráneniu vady odvolania dôjde do rozhodnutia odvolacieho súdu, je bez právneho významu, či k odstráneniu vady došlo po uplynutí odvolacej lehoty; právne významné je, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu je vada odstránená.“*, dovolávajú sa *argumentu a simili* (dôkazu z podobnosti) tvrdia, že aj v ich prípade bol návrh na zmenu pôvodného žalobného petitu z 18. januára 2006 iba opravou a doplnením *„... návrhu o určenie vlastníckeho práva zo dňa 27. 09. 2005, ktorým sa začalo občianskoprávne súdne konanie...“*, o určenie ktorého (rozumej vlastníckeho práva, pozn.) *sa de facto mali domáhať práve z titulu neplatnosti dražby, čo malo vyplývať z odôvodnenia ich žaloby, preto nimi uplatnené právo „... na určenie neplatnosti dražby...“* nemohlo byť prekludované. Uvedeným argumentom sťažovatelia odôvodnili aj svoje odvolanie proti označenému zamietajúcemu rozsudku okresného súdu, ktorý však krajský súd svojím rozsudkom sp. zn. 23 Co 132/2013 z 23. júna 2014 ako vecne správny potvrdil.

6. Sťažovatelia v podanej sťažnosti poukazujú aj na skutočnosť, že už z prejavu ich vôle, ktorým dali dražiteľovi ešte pred uskutočnením dobrovoľnej dražby najavo, že túto dražbu považujú za nezákonnú, bolo možné usúdiť, že aj svojím prvotným žalobným návrhom podaným okresnému súdu 1 ešte 27. septembra 2005, t. j. takmer dva mesiace po uskutočnení tejto dražby, aj keď pri jeho podaní neboli ešte kvalifikovane právne zastúpení, sa dovoľávali ochrany svojho vlastníckeho práva k vydraženému bytu, čoho logickým dôsledkom bolo spochybnenie platnosti dražby bez ohľadu na konkrétnu formuláciu prvotného žalobného petitu, ktorý v tomto smere svojím doplňujúcim podaním z 18. januára 2006 iba spresnili a neuplatnili nanovo, tak ako to posúdil krajský súd a pred ním aj okresný súd.

7. Sťažovatelia svoje stanovisko podporili odvolaním sa na znenie dôvodovej správy k zákonu o dobrovoľných dražbách, podľa ktorej *«Zamietanie žalôb len preto, že navrhovateľ žiada určiť vlastnícke právo a nie určiť neplatnosť, treba považovať za neodôvodnený formalizmus. Ak je zrejmé z obsahu žaloby, že žalobcovi ide o neplatnosť dražby, zamietnutie žaloby len pre to, že v petite absentovalo spojenie „určuje neplatnosť dražby“, sa dá prirovnať až k odmietnutiu spravodlivosti najmä za stavu, že novú žalobu už v trojmesačnej dobe nepodá.»*. Súčasne na podporu svojich tvrdení sťažovatelia poukázali na to, že z obsahu už ich pôvodného žalobného návrhu bolo zrejmé, že určenie ich vlastníckeho práva je logickým dôsledkom neplatnosti dražby, ktorej zákonnosť už v tomto návrhu spochybňovali, aj keď sa to explicitne neodzrkadlilo vo formulácii jeho petitu, keďže v tom čase ešte neboli právne zastúpení.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov [redacted] a [redacted] na ochranu vlastníctva v zmysle čl. 20 ods. 1 a na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trnave, č. k. 23 Co/132/2013-494 z 23. 06. 2014 porušené bolo.

2. *Rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 23 Co/132/2013-494 z 23. 06. 2014 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.*

3. *Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť navrhovateľom trovy konania.“*

9. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: za krajský súd jeho predseda listom sp. zn. Spr. 379/15 z 30. júna 2015 a k vhodnosti ústneho pojednávania právny zástupca sťažovateľov listom z 29. júna 2015.

9.1 Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„V predmetnom konaní zastávam stanovisko, že súdy oboch stupňov, resp. odvolací súd sa v súlade s ustanoveniami procesného práva (Občiansky súdny poriadok) dostatočne kvalifikovane vyporiadal s relevantnou právnou úpravou, ako je znenie petitu návrhu a výzvy súdu na odstránenie väd návrhu a samotná zmena petitu.

Podaniami z 18.1.2006 navrhovatelia sami požiadali o pripustenie zmeny návrhu spočívajúcej v tom, že namiesto pôvodného určenia vlastníctva (viď zhora) sa domáhali určenia neplatnosti predmetnej dražby - v tom čase už boli v konaní zastúpení splnomocnencom. Bol to podnet účastníka konania, na podklade ktorého súd konal, o zmenenom návrhu súd mohol začať konať až potom, ako túto zmenu návrhu pripustil. Až podaním zo dňa 19.05.2008 sa odporcom 4. stal [REDACTED], ktorý dovtedy účastníkom tohto konania nebol.

Na podklade uvedených skutočností som preto toho názoru, že v konaní vedenom pred tunajším krajským súdom pod sp. zn. 23Co/132/2013 nedošlo k namietanému porušeniu základných práv na ochranu vlastníctva zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, ako aj základného práva na súdnu ochranu zaručenú v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a žiadam, aby sťažnosť nebola posúdená ako dôvodná. ...

... súhlasím s tým, aby ÚS SR upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, pretože od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

9.2 Právny zástupca sťažovateľov vo svojom vyjadrení k vhodnosti ústneho pojednávania uviedol:

„... sťažovatelia súhlasia s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v konaní I. ÚS 192/2015 rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania. Je to aj v záujme rýchlosti veci ako aj z dôvodu, že sa jedná o právnu otázku a nič nové by nemohli uviesť na ústnom pojednávaní čo už nebolo predmetom sťažnosti.“

Právny zástupca sťažovateľov v predmetnom liste súčasne žiadal, aby ústavný súd vydal dočasné opatrenie, ktorým by odložil vykonateľnosť rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 Co 132/2013 z 23. júna 2014 s odôvodnením, že aj napriek nepreskúmaniu zákonnosti dražby hrozí v súčasnej dobe sťažovateľom vypratanie vydraženého bytu.

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základných práv (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

11. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. V súvislosti so sťažovateľmi napádaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v prvom rade pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní

pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

13. Výrok rozhodnutia všeobecného súdu, ktorý je výrazom svojvôle v súdnom rozhodovaní, je spôsobilý zasiahnuť do práva na spravodlivý proces. Pojem svojvôle treba pritom vzhliadnuť okrem iného na prípady extrémneho nesúladu právnych záverov s vykonanými skutkovými a právnymi zisteniami či na interpretácii, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, príkladom čoho je prepiaty formalizmus.

14. Prvoradou úlohou všeobecných súdov a zmyslom občianskeho súdneho konania je nachádzanie (hľadanie) hmotného práva a spravodlivé riešenie sporov medzi účastníkmi. S touto požiadavkou sa žalobca obracia na súd s návrhom na začatie konania (žalobou), a to isté od súdu očakáva aj strana žalovaná [porov. § 1 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a čl. 46 ods. 1 ústavy]. Opakom hľadania spravodlivosti býva prepiaty formalizmus, keď súd vyloží a použije procesné predpisy – avšak v rozpore s ich zmyslom a účelom – tak, aby sa meritórnemu posúdeniu veci vyhol.

15. Ústavný súd si je vedomý, že výsledok súdneho konania nemusí vždy zodpovedať hmotnému právu. Ak však má občianske súdne konanie slúžiť uvedeným cieľom, musí byť civilné súdnictvo funkčne ako celok, čo v prvom rade predpokladá, že zákonodarca stanoví procesné pravidlá, ktorými sa musia súd i účastníci konania riadiť. Pokiaľ tak účastníci v konkrétnom prípade neurobia, logickým a ústavne konformným dôsledkom môže byť neúspech v spore, a to bez ohľadu na hmotné právo. Tento prístup slúži na zaistenie rýchlej a efektívnej justície a zodpovedá i klasickej právnej zásade „*vigilantibus iura scripta sunt*“ (nech si každý stráži svoje práva).

16. V súlade s práve zmienenou zásadou by bol taký postup okresného súdu – na ktorý by žalobcovia nereagovali – ktorý by ihneď po doručení žaloby žalobcami na súd si splnil svoju poučovaciu povinnosť podľa § 5 OSP vo väzbe na žalobný petit a jeho správnu úpravu tak, aby žaloba vyvolala nimi zamýšľané účinky určené hmotným právom; je totiž povinnosťou všeobecného súdu neuplatňovať pozitivistický prístup nad podstatu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale hľadať (v medziach zákona) individuálnu spravodlivosť. Všeobecná poučovacia povinnosť súdov nie je len všeobecným princípom, ktorý by sa uplatnil iba v prípadoch, keď s tým výslovne Občiansky súdny poriadok počíta, ale je aplikovateľná po celú dobu konania.

17. Pokiaľ sa sťažovatelia žalobou domáhali súdnej ochrany a išlo im o presadenie subjektívneho práva, bolo ich procesnou povinnosťou skutkovo a právne odôvodniť svoj nárok a petitom vymedziť predmet konania. Samotný procesný predpis v ustanovení § 79 ods. 1 OSP ani v ustanovení § 42 OSP nestanoví presnú štruktúru žaloby. Náležitosti žaloby sú upravené v § 79 ods. 1 OSP, v ktorom sa, pokiaľ ide o petit, stanovuje, že „... musí byť z nej zrejmé, čoho sa navrhovateľ domáha“, a od toho sa potom odvodzuje všeobecne uznávaný výklad, že žalobný petit „musí byť úplný, určitý a zrozumiteľný“.

Petit však nemusí byť zreteľne oddelený od ďalších častí žaloby, nemusí mať určitú predpísanú formu, iba zo žaloby ako celku musí byť zrejmé, čo je žiadané. S ohľadom na určitosť petitu ide o to, do akej miery môže súd petit modifikovať, resp. do akej miery je povinný doslova petit prevziať vzhľadom na dispozičnú zásadu, ktorá je modifikovaná zásadou oficiality a princípom „*iura novt curia*“ (súd pozná právo).

Požiadavka zákonodarcu vyjadrená v § 79 ods. 1 OSP, že zo žaloby musí byť zrejmé, čoho sa žalobca domáha, nedáva však základ pre prísne formalistické poňatie petitu žaloby, tak ako ho v priebehu konania zaujali všeobecné súdy.

18. Krajský súd svoje rozhodnutie v podstatnej časti odôvodnil takto:

«Navrhovatelia 1/ a 2/ (ďalej aj „navrhovatelia“) sa podaným návrhom z 26.9.2005 (doručeným 27.9.2005 Okresnému súdu Trnava, ktorý bol miestne príslušným súdom

do 31.12.2007) proti odporcovi (neskôr označenému odporca 1/) ako vydražiteľovi domáhali určenia, že sú bezpodieloví spoluvlastníci bytu č. ■ v bytovom dom... . Návrh vecne odôvodnili pochybeniami pri dobrovoľnej dražbe, konanej dňa 10.8.2005 (ďalej aj „dražba“) na základe zmluvy o vykonaní dobrovoľnej dražby uzatvorenej medzi ■ (ďalej aj „■“ alebo „odporca 3/“) ako navrhovateľom dražby a obchodnou spoločnosťou ■ (t. j. odporcom 2/) ako dražobníkom, za účelom výkonu zákonného záložného práva podľa ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „ZVB“). Okrem iného tiež uviedli, že pohľadávka bola uhradená ešte pred vykonaním predmetnej dražby, o čom navrhovateľ dražby dražobníka neupovedomil; pokiaľ by tak urobil, dražobník by musel od samotného výkonu dražby upustiť. ...

Ako už bolo uvedené, navrhovatelia sa podaným návrhom, doručeným súdu 27.9. 2005, domáhali určenia vlastníckeho práva k bytu, nie však neplatnosti predmetnej dražby. Až podaním, doručeným súdu 18.1.2006. navrhovatelia zmenili návrh tak, že žiadali určiť neplatnosť predmetnej dražby. Z uvedeného vyplýva, že navrhovatelia sa domáhali určenia neplatnosti dražby po márnom uplynutí hmotnoprávnej lehoty na podanie takéhoto návrhu v zmysle ustanovenia § 21 ods. 2 ZDD. Ich právo na podanie návrhu o neplatnosť dobrovoľnej dražby zaniklo v zmysle ustanovenia § 21 ods. 2 veta druhá ZDD a nie je mu možné poskytnúť súdnu ochranu. Vzhľadom k uvedenému, súd prvého stupňa správne postupoval, keď návrh navrhovateľov o určenie neplatnosti predmetnej dražby zamietol (výrok II. rozsudku). ...

... Vo vzťahu k navrhovaným určovacím výrokom o neplatnosť zmluvy o vykonaní dobrovoľnej dražby uzatvorenej medzi odporcami 2/ a 3/ (výrok I. rozsudku) a určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi odporcami 1/ a 4/ o prevode predmetného bytu (výrok III. rozsudku) odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru o absencii naliehavého právneho záujmu navrhovateľov, nakoľko ani pri vyhovení ich návrhom by sa na právnom postavení navrhovateľov nič nezmenilo (vzhľadom na výrok II. rozsudku).

Pokiaľ by navrhovatelia včas podali návrh o určenie neplatnosti predmetnej dražby (čo sa však nestalo), súd by ako prejudiciálnu otázku posudzoval aj (ne)platnosť zmluvy

o vykonaní dražby. Zároveň je treba uviesť, že pokiaľ by navrhovatelia včas podali návrh o určenie neplatnosti predmetnej dražby a súd by ich návrhu vyhovel, odporca 1/ by sa na základe neplatnej dražby nemohol stať vlastníkom predmetného bytu, čo by malo logický dopad aj na ďalší prevod vlastníctva predmetného bytu, nakoľko platí zásada „nikto nemôže previesť na iného viac práv ako sám má“. Vzhľadom na neskoré podanie návrhu o určenie neplatnosti predmetnej dražby sa súd prvého stupňa správne už ani nezaoberal skúmaním, či pri tejto dražbe (ne)došlo k porušeniu ZDD, nakoľko by to bolo už len v rovine akademických, na rozhodnutie súdu vplyv nemajúcich, úvah.

Výrok IV. rozsudku (ktorým súd zamietol návrh o určenie, že navrhovatelia sú bezpodielovými spoluvlastníkmi predmetného bytu) len logicky nadväzuje na výrok II. tohto rozsudku. Za situácie, keď odporca 1/ ako vydražiteľ sa stal vlastníkom predmetného bytu a tento byt následne predal odporcovi 4/ nie je možné určiť, že navrhovatelia sú vlastníkami predmetného bytu, nakoľko vlastníctvo stratili v predmetnej dražbe a v súčasnosti je jeho nositeľom odporca 4/.»

19. Z citovaného je zrejmé, že krajský súd, ako aj pred ním okresný súd založili svoje rozhodnutie na konštatácii o preklúzii sťažovateľmi v doplňujúcom podaní (z 18. januára 2006) k pôvodnej žalobe (z 27. septembra 2005) uplatnenom nároku na vyslovenie neplatnosti dražby, vychádzajúc pritom z predpokladu, že podanie sťažovateľov z 18. januára 2006 nebolo doplnením ich pôvodnej žaloby z 27. septembra 2005, ktorou sa sťažovatelia v žalobnom petite domáhali iba určenia ich vlastníckeho práva, k v podľa ich názoru nezákonnej dražbe, vydraženému bytu, ale že toto podanie bolo novým podaním s v žalobnom petite nanovo explicitne uplatneným nárokom aj na vyslovenie neplatnosti dražby. V tom dôsledku uvedený záver o preklúzii nároku na vyslovenie neplatnosti dražby determinoval ďalšie výroky napadaného rozsudku aj vo vzťahu k ďalším žalobným nárokom sťažovateľov, a to k nároku na vyslovenie neplatnosti zmlúv o prevode v predmetnej dražbe vydraženého bytu, ako aj k nároku na určenie vlastníckeho práva sťažovateľov k tomuto bytu, ktorý (nárok) bol tiež zamietnutý.

20. V uvedených súvislostiach ústavný súd opakuje, že v zmysle § 42 ods. 3 v spojení s § 79 ods. 1 OSP obligatórnou náležitosťou návrhu na začatie konania je okrem iných nielen presné, určité a zrozumiteľné označenie, čoho sa navrhovateľ v konaní domáha (petit), ale aj opísanie, akej veci sa návrh týka, resp. opísanie rozhodujúcich skutočností, o ktoré sa tento návrh na rozhodnutie opiera (odôvodnenie petitu), ktorých opísanie je prejavom tzv. povinnosti tvrdenia, teda povinnosti substancovať (vytvoriť materiálny základ) svoje skutkové tvrdenia tak, aby na ich základe mohol súd rozhodnúť. Inými slovami, tak ako všeobecný súd nie je spôsobilý konať a rozhodnúť o podaní, z ktorého nevyplýva návrh na rozhodnutie (absencia petitu), rovnako nie je spôsobilý rozhodovať ani o navrhovanom petite, ak nie je náležite odôvodnený (absencia odôvodnenia), ktoré zložky návrhu, t. j. petit aj jeho odôvodnenie, je nevyhnutné vnímať a posudzovať v ich vzájomnom súzvuku a jednote ako zložky jednoliateho celku (návrhu na začatie konania).

21. Vzhľadom na uvedené tak vyvstáva požiadavka, aby všeobecný súd pri posudzovaní náležitostí podania nepristupoval k jeho hodnoteniu iba otrocky formalisticky z hľadiska výpočtu a kontroly jednotlivých jeho formálnych náležitostí (označenie súdu, označenie účastníkov konania, petit, odôvodnenie, označenie dôkazov, dátum, podpis s pod.), ale aby ich splnenie posudzoval s prihliadnutím na znenie podania ako celku, ktorého jednotlivé elementy sa navzájom dopĺňajú (napr. ak je označenie sídla odporcu uvedené iba v odôvodnení podania, nie však aj v jeho záhlaví, súd nebude vyzývať účastníka pod hrozbou nekonania o jeho podaní na odstránenie tohto, z hľadiska štruktúry podania formálneho nedostatku, pozn.). Avšak v prípade zistenia súdu o nejasnosti, neurčitosti alebo nezrozumiteľnosti podania, prípadne niektorej jeho zložky v kontexte celého podania, súd vyzve navrhovateľa, aby tieto nedostatky doplnil alebo opravil s poučením, že v prípade neodstránenia týchto nedostatkov, kvôli ktorým nebude môcť pokračovať v konaní o podaní, ktoré by podľa svojho obsahu mohlo byť návrhom na začatie konania, takéto podanie odmietne.

22. V danom prípade sa sťažovatelia svojím pôvodným návrhom podaným okresnému súdu 27. septembra 2005 v jeho petite domáhali určenia svojho bezpodielového spoluvlastníckeho práva k im v dražbe vydraženému bytu, a to z titulu svojho presvedčenia

o neplatnosti tejto dražby, pričom v tomto smere svoj petit v návrhu okrem iného aj takto odôvodnili:

«... postup [REDAKOVANÉ] bol nezákonný a preto ani odporca sa nestal vlastníkom vydraženého bytu v súlade so zákonom. Neplatnosť právneho úkonu - dobrovoľnej dražby je podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov /Občiansky zákonník / daná tým, že tento právny úkon svojim obsahom odporuje zákonu /§ 15 zákona č. 182/1993 Z. z. ako aj zákonu č. 40/1964 Zb. ako aj zákonu č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách podľa ustanovenia § 16 ods. 1 „Dražbu je možné vykonať len na základe písomnej zmluvy o vykonaní dražby, ktorú uzavrie navrhovateľ dražby s dražobníkom „v tomto prípade ani nie je zmluva o vykonaní dobrovoľnej dražby podpísaná navrhovateľom dražby /t. j. vlastními bytov v bytovom dome s.č. [REDAKOVANÉ] v [REDAKOVANÉ] ak by mali nejakú existujúcu pohľadávku voči navrhovateľom I. a II. (v tomto prípade ju ani nemali) teda predmetná zmluva nie je podpísaná navrhovateľom dražby, ale iným subjektom bez písomného splnomocnenia na tento úkon /čo je v rozpore s § 31 ods. 4 OZ /. Vzhľadom na vyššie uvedené sa jedná o absolútnu neplatnosť právneho úkonu.

... Navrhovatelia I. a II. sa určenia svojho vlastníctva k vyššie uvedeným nehnuteľnostiam domáhajú v súlade s § 80 písm. c/ O. s. p. na čom majú naliehavý právny záujem, nakoľko neplatnou dobrovoľnou dražbou sa ich postavenie výrazne zhoršilo, ich postavenie je neisté, vznikla im škoda, keď musia znášať dôsledky nezákonného postupu iného subjektu.»

23. Z citovaného opisu skutkových okolností v pôvodnom návrhu sťažovateľov, ktorý mal byť materiálnym základom pre rozhodnutie o ich petite na určenie bezpodielového spoluvlastníctva k v dražbe vydraženému bytu, je dostatočne zrejmé, že tento pre rozhodnutie východiskový skutkový stav bol založený na presvedčení sťažovateľov o neplatnosti dražby uskutočnenej 10. augusta 2005 z dôvodu porušenia ustanovení zákona o dobrovoľných dražbách pri jej organizovaní, priebehu a výsledku, avšak túto skutočnosť už sťažovatelia, súc v tom čase ešte nezastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, nepremietli do znenia petitu tohto pôvodného návrhu, v ktorom sa vyslovene nedomáhali aj určenia neplatnosti dražby. Nárok aj na určenie neplatnosti dražby sťažovatelia formálne

uviedli až v petite návrhu vo svojom doplňujúcom podaní z 18. januára 2006. Podanie však všeobecné súdy už nepovažovali za doplnenie pôvodného návrhu sťažovateľov z 27. septembra 2005, ale po takmer 9 rokoch za úplne nový návrh, od podania ktorého počítali aj prekluzívnu lehotu (3 mesiace od príklepu) na podanie žaloby o určenie neplatnosti dražby podľa § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách, v dôsledku čoho dospeli k záveru o prekludovaní sťažovateľmi uplatneného nároku na vyslovenie neplatnosti dražby.

24. V súvislosti s uvedeným ústavný súd síce dáva za pravdu krajskému súdu, že petit návrhu musí byť presný, určitý a zrozumiteľný, aby súd vedel, o čom má konať a rozhodnúť, avšak tak, ako už ústavný súd uviedol, každý návrh je nevyhnutné v okolnostiach danej veci posudzovať ako celok, pretože žalobný nárok netvorí len obsah petitu (to, čo je žiadané), ale i jeho skutkové odôvodnenie. Nepochybne presný, určitý a zrozumiteľný petit nie je vyjadrením iba formálnych náležitostí návrhu na začatie konania, ale je aj nevyhnutným predpokladom toho, aby súdne rozhodnutie bolo (z materiálneho hľadiska) vykonateľné a aby nastali právne účinky, ktoré navrhovateľ sledoval podaním návrhu na začatie konania, a motívy, dosiahnutie ktorých navrhovateľ vyjadril a zdôvodnil aj v odôvodnení svojho návrhu. Požiadavku, aby z návrhu na začatie konania bolo zjavné, čoho sa navrhovateľ domáha, nemožno však vykladať reštriktívne tak, že by navrhovateľ bol povinný urobiť presný návrh znenia výroku rozsudku súdu, pretože v § 79 ods. 1 druhej vete OSP sa navrhovateľovi neukladá formulovať návrh (výrok) rozsudku, ale iba to, aby sa z návrhu na začatie konania ako takého dalo zistiť, čoho sa navrhovateľ domáha (navrhovateľ totiž nemusí byť zakaždým zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, pozn.). Pretože iba súd, ktorý pozná právo, rozhoduje o tom, ako bude výrok jeho rozhodnutia formulovaný, aby bol aj materiálne vykonateľný, takže návrhom navrhovateľa na znenie tohto výroku nie je viazaný, avšak pri formulácii výroku rozhodnutia súd dbá na to, aby z obsahového hľadiska celého návrhu vyjadroval to, čoho sa navrhovateľ návrhom na začatie konania domáhal.

25. Neúplnosť, nezrozumiteľnosť alebo nesprávnosť petitu, ktorý nekorešponduje so zvyškom návrhu, najmä s jeho odôvodnením, spravidla zakladá prvotnú nemožnosť súdu

pokračovať v konaní, kým sa tento návrh neopraví alebo nedoplní, a to na základe výzvy konajúceho súdu, pričom prax je v tomto smere rozmanitá, a to od absolútne všeobecného poučenia, resp. iba konštatovania súdom, že návrh na rozhodnutie vo veci samej nezodpovedá hmotnému právu bez akejkoľvek konkretizácie jeho nedostatkov, až po poučenie, v ktorom konajúci súd sám formuluje priamo návrh na rozhodnutie vo veci samej v súlade s odôvodnením návrhu na začatie konania. Každopádne aj tieto dva hraničné prístupy k poučeniu účastníka konania o nedostatkoch jeho návrhu musia podľa ústavného súdu obstať v kontexte konkrétnych okolností prípadu, napr. z hľadiska predmetu konania aj z hľadiska toho, či je alebo nie je navrhovateľ kvalifikovane právne zastúpený, či z hľadiska celkového kontextu podania alebo či ide o podanie, ktoré by podľa svojho obsahu mohlo byť návrhom na začatie konania a pod., a to všetko v záujme materiálno-právnej ochrany práv navrhovateľa, ktorý sa o ochranu svojich práv na súd obrátil.

26. V danom prípade, tak ako to vyplýva z už citovaného prvotného návrhu sťažovateľov podaného 27. septembra 2005, bolo zrejmé, že sťažovatelia sa domáhajú určenia svojho bezpodielového spoluvlastníctva k bytu, o ktorý prišli v dražbe, a to z titulu podľa nich práve v dôsledku nezákonnosti, resp. neplatnosti tejto dražby, aj keď tento záver sťažovatelia (ktorí navyše v tom čase ešte neboli kvalifikovane právne zastúpení, pozn.) nepremietli aj do znenia petitu návrhu, t. j. do návrhu na rozhodnutie vo veci samej. V tom čase o návrhu sťažovateľov konajúci okresný súd 1 ako znalec práva (*iura novit curia*) však aj napriek uvedenému odôvodneniu návrhu sťažovateľov, z ktorého bol zrejмый právny dôvod domáhania sa vlastníckeho práva k bytu, sťažovateľov nevyzval na hmotnoprávne zosúladenie petitu ich návrhu s jeho odôvodnením, ale vyzval ich iba všeobecne na odstránenie formálnych nedostatkov návrhu týkajúcich sa presnej špecifikácie bytu (adresa bytového domu, parcelné číslo pozemku, označenie príslušenstva bytu a pod.). V dôsledku tejto výzvy však sťažovatelia už sami iniciatívne okrem odstránenia im vytýkaných formálnych nedostatkov návrhu podaním podaným 18. januára 2006 doplnili aj petit návrhu, aby bol zosúladený s jeho odôvodnením, a to tak, že sa domáhali už aj určenia neplatnosti dražby. Predmetné doplnenie návrhu však už od 1. januára 2008 vo veci konajúci okresný súd vyhodnotil ako návrh nový, od podania ktorého, t. j. od 18. januára

2006 počítal prekluzívnu lehotu (3 mesiace od udelenia príklepu), v ktorej bolo možné podľa § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách podať žalobu o neplatnosť dražby, ktorá sa v danom prípade konala 10. augusta 2005, takže okresný súd bez ďalšieho dospel k záveru o prekludovaní sťažovateľmi uplatneného nároku na určenie neplatnosti dražby a rozsudkom žalobu sťažovateľov z tohto dôvodu zamietol.

27. Podľa ústavného súdu krajský súd, ktorý v odvolacom konaní preskúmaval označené rozhodnutie okresného súdu, zohľadniac potrebu materiálno-právnej ochrany práv sťažovateľov nedal ústavne akceptovateľným spôsobom odpoveď na otázku, z akého dôvodu považoval v okolnostiach danej veci, najmä vzhľadom na znenie, resp. odôvodnenie prvotného návrhu sťažovateľov z 27. septembra 2005 (ktorí navyše neboli v tom čase kvalifikovane právne zastúpení), za dostatočný postup okresného súdu pri vyzvaní sťažovateľov na odstránenie nedostatkov tohto ich prvotného návrhu, a tiež na otázku, prečo sťažovateľmi považované doplnenie ich pôvodného návrhu podané 18. januára 2006 nevyhodnotil v kontexte s odôvodnením ich prvotného návrhu ako jeho doplnenie, ale ako absolútne nový návrh. V tejto spojitosti sa javí ako nie nepodstatnou aj skutočnosť, že krajský súd v takej citlivej veci, ako je vydraženie nehnuteľnosti, pri ktorom sú s následným vysťahovaním spôsobené nenapraviteľné následky, bez ďalšieho verifikoval rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí návrhu na určenie neplatnosti dražby z titulu prekludovania tohto nároku napriek tomu, že skúmanie zachovania lehoty na podanie návrhu (žaloby) patrí, resp. by malo patriť medzi prvotné úkony súdu ihneď po podaní návrhu na súd, a nie až po vykonanom dokazovaní po takmer 9 rokoch od podania návrhu, v dôsledku čoho v podstate dlhodobo udržiaval sťažovateľov ako účastníkov konania v stave právnej neistoty konkludentne sa stotožniac s ich návrhom, ktorý do tej doby vlastne považoval za perfektný a spôsobilý na meritórne konanie (dokazovanie) a rozhodnutie.

28. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej praxi vo vzťahu k porušeniu základných práv a slobôd jasne preferuje materiálne hľadisko ochrany základných práv, a teda interpretuje právne predpisy z hľadiska ich účelu a zmyslu (I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, IV. ÚS 182/07, II. ÚS 410/2010). Inými slovami, kritériom rozhodovania

ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd sťažovateľa (m. m. II. ÚS 193/06, II. ÚS 210/06, IV. ÚS 238/07, I. ÚS 293/2015).

29. Ústavný súd sa vo svojich viacerých nálezoch vyjadril k obsahu práva na súdnu ochranu v podmienkach materiálneho právneho štátu a k výkladu a aplikácii právnych predpisov. Tak napr. vo svojom náleze sp. zn. III. ÚS 341/2007 z 1. júla 2008 konštatoval, že *„Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahrňajúcej aplikácie abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov treba nepochybne vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od slovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne závažných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výslovnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení, ale aj zmyslom a účelom“.*

30. Vzhľadom na uvedené, dávajúc dôraz najmä na poskytovanie materiálno-právnej ochrany dotknutým právam, a nie na prepiaty formalizmus pri koncipovaní súdneho rozhodnutia, ústavný súd dospel k záveru, že k namietanému porušeniu sťažovateľmi označených práv na spravodlivý súdny proces a naň nadväzujúce legitímne očakávanie týkajúce sa tvrdeného majetkového nároku došlo v príčinnej súvislosti s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 23 Co 132/2013 z 23. júna 2014, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

31. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd v nadväznosti na zistenie porušenia základného práva zaručeného čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru v bode 2 výroku tohto rozhodnutia rozhodol o zrušení rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 Co 132/2013 z 23. júna 2014 a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom. Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2014 je 134 € a po jeho znížení o 50 % pri zastupovaní dvoch a viacerých sťažovateľov (§ 13 ods. 2 vyhlášky) je 67 € a hodnota režijného paušálu je 8,04 € a základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a po jeho znížení o 50 % pri zastupovaní dvoch a viacerých sťažovateľov (§ 13 ods. 2 vyhlášky) je 69,92 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €.

33. S poukazom na výsledok konania vznikol dvom sťažovateľom nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia,

podanie sťažnosti ústavnému súdu) v celkovej sume 300,16 € vrátane režijného paušálu, a tiež im vznikol nárok na úhradu trov aj za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 (vyjadrenie z 29. júna 2015) v sume 156,62 € vrátane režijného paušálu. Sťažovateľom tak ústavný súd priznal nárok na úhradu trov v celkovej sume 456,78 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

34. Vzhľadom na toto rozhodnutie bolo bez právneho významu rozhodovať o návrhu sťažovateľov na prijatie dočasného opatrenia na odklad vykonateľnosti rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 Co 132/2013 z 23. júna 2014.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. októbra 2015